

OKRESNÁ PROKURATÚRA NÁMESTOVO
Hviezdoslavovo námestie 213, 029 01 Námestovo

Číslo: Pv 510/16/5507-1002
EEČ: 2-41-11-2021

Námestovo 05.02.2021

U Z N E S E N I E

Trestná vec: obv. **XXXXX**

Trestný čin: prečin: podvod podľa § 221 odsek 1 Trestného zákona

Rozhodol: prokurátor Okresnej prokuratúry Námestovo

Podľa § 215 odsek 1 písmeno b Trestného poriadku **zastavujem** trestné stíhanie obvinenej:

XXXXX

dátum narodenia: XXXXX

miesto narodenia: XXXXX

rodné priezvisko: XXXXX

trvalé bydlisko: XXXXX, XXXXX XXXXX, XXXXX

väzba: nie

ktorá je trestne stíhaná pre trestný čin:

- prečin: podvod podľa § 221 odsek 1 Trestného zákona

štádium: dokonaný trestný čin

forma trestnej súčinnosti: jeden páchatel' vo veci

na tom skutkovom základe, že:

dňa 09. 07. 2015 požiadala v regionálnej kancelárii spoločnosti XXXXX v Námestove o spotrebný úver, pričom svoju solventnosť preukázala sfalšovaným potvrdením o čistom mesačnom príjme 562 eur, vyhotoveným na meno spoločnosti XXXXX, s.r.o., XXXXX, XXXXX, identifikačné číslo organizácie 44 777 400, hoci v tejto spoločnosti nepracovala, v danom čase nebola vôbec zamestnaná a nemala ani iný preukázateľný príjem, následne jej bol na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 09. 07. 2015 poskytnutý spotrebiteľský úver v sume 1.000 eur, splatný spolu s príslušenstvom do 09. 07. 2016, obvinená následne nesplatila žiadnu časť úveru, ani jeho istinu, čím spôsobila poškodenú spoločnosti XXXXX, s.r.o., so sídlom XXXXX, XXXXX XXXXX, identifikačné číslo organizácie XXXXX, škodu vo výške 1.000 eur.

lebo tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Odôvodnenie:

Vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Dolný Kubín uznesením spisová značka ORP-510/2-VYS-DK-2016 zo dňa 21. 11. 2016 podľa § 206 odsek 1 Trestného poriadku vzniesol obvinenie osobe XXXXX, narodená dňa 29. 07. 1996, pre skutok, právne kvalifikovaný ako prečin úverového podvodu podľa § 222 odsek 1 Trestného zákona, ktorého sa mala obvinená dopustiť na horeuvedenom skutkovom základe.

Trestné stíhanie bolo opakovane prerušované pre neprítomnosť obvinenej podľa § 228 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, obvinenej sa dlhodobo nedarilo ani len doručiť uznesenie o vznesení obvinenia. Pobyt obvinenej bol opakovane vypátraný na území Rakúskej republiky, konkrétne Viedne, no viaceré pokusy o doručenie potrebných písomností podľa článku 5 Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie boli neúspešné. Napokon sa podarilo zistiť adresu, na ktorej sa obvinená skutočne zdržiavala a justičné orgány Rakúskej republiky zabezpečili jej výsluch. Ako dôvody neskončenia prípravného konania do 12 mesiacov teda možno uviesť neprítomnosť obvinenej, bez ktorej výsluchu a umožnenia uplatniť právo na obhajobu sa nedali robiť ďalšie procesné úkony.

Obvinená vo svojej výpovedi uviedla, že dňa 09. 07. 2015 nebola na Slovensku, žiadosť o úver nepodala, nič o spotrebnom úvere na 1.000,- € nevie. Niektorému musel na jej meno zobrať úver, už sa jej predtým stalo, keď mala 15 rokov. Úverová spoločnosť ju nikdy listom nekontaktovala. Ona v tom čase pracovala v kaviarni v Rakúsku, nikdy však nepracovala v spoločnosti XXXXX, s.r.o., XXXXX.

XXXXX za poškodenú obchodnú spoločnosť len zhrnula obsah listín, týkajúcich sa zmluvného vzťahu, ktorý korešponduje so skutkom, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie a výšku nároku, ktorý si uplatňujú, čiže 3950,77 €.

Svedok XXXXX vypovedal, že pre XXXXX pracoval necelý rok a v lete v roku 2015 skončil spoluprácu. Počas činnosti uzatvoril niekoľko desiatok zmlúv, ale na osobu Sthéphanie XXXXX si vôbec nepamätá a nevie uviesť ako k príslušnej zmluve došlo a ani ako boli odovzdané peniaze. Keďže v lete roku 2015 spoluprácu so spoločnosťou XXXXX ukončil, tak nevykonával činnosť, ktorú je potrebné vykonať v prípade, keď klient pôžičku nespláca, čiže ani vtedy sa so žiadateľkou nestretol.

Ako je už uvedené vyššie, listinné dôkazy o úverovom vzťahu zodpovedajú skutočnostiam, uvedeným v opise skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania. Podľa týchto listín obvinená dňa 09. 07. 2015 požiadala u poškodenej spoločnosti o úver vo výške 1.000,- Eur, pričom v žiadosti je uvedené, že od 01. 02. 2015 pracuje ako čašníčka spoločnosti XXXXX, s.r.o., s čistým mesačným príjmom 562,- Eur. Obchodný zástupca odporučil schválenie úveru v plnej výške a regionálna agentúra ho takto schválila, všetko datované 09. 07. 2015, v ten istý deň bola aj uzavretá

zmluva o spotrebnom úvere. Pripojené je štandardizované potvrdenie o výške príjmov, zoznam splátok a všeobecne obchodné podmienky. V celom konaní nebol zo strany poškodeného predložený žiaden podklad o tom, že si predmetné údaje nejakým spôsobom overoval.

Podľa správy Sociálnej poisťovne, obvinená v období od 15. 04. 2015 do 16. 04. 2015 pracovala v spoločnosti XXXXX, spol. s.r.o., od 23. 04. 2015 do 13. 05. 2015 v spoločnosti XXXXX, s.r.o. a od 01. 07. 2015 do 18. 10. 2015 u živnostníka XXXXX V týchto zamestnaniach však zarobila doslova niekoľko eur mesačne, za celý rok 2015 to bolo necelých 110,- Eur čistého príjmu.

Z uvedených listín som vyvodil tri závery. Prvým je skutočnosť, že obvinená podľa všetkého konala vo vzťahu k uvedenému úveru. Jednak podpisy obvinenej na úverových dokumentoch plne zodpovedajú jej podpisu na zápisnicu o výsluchu, taktiež z priebehu zamestnaní, nech už boli akékoľvek, vyplynulo, že v júli 2015 mala pracovné väzby na Slovenskú republiku, rovnako po väčšiu časť roka 2015, čiže nemožno uveriť jej tvrdeniu, že práve vtedy pracovala ako čašníčka v Rakúsku. Je tiež zrejmé, že obvinená nepracovala vo firme, označenej v žiadosti o úver a nedosahovala predstieraný príjem. Tretia dôležitá skutočnosť je, že úver bol poskytnutý úplne expresne, už o 10.30 hod. v deň požiadania o jeho poskytnutie. Je zrejmé, že poškodený iba mechanicky prevzal údaje z potvrdenia o výške príjmov, spoliehajúc sa na možné vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti, pričom nevyvinul vôbec žiadne úsilie na overenie týchto skutočností.

Obvinená nebola doposiaľ súdom trestaná a nemá evidované žiadne priestupky.

* * * * *

Právne závery tohto uznesenia vychádzajú predovšetkým zo stanoviska generálneho prokurátora Slovenskej republiky sp. zn. IV/1 Spr 434/15/1000 z 29. októbra 2018k právnomu posúdeniu trestného činu úverového podvodu podľa § 222 Trestného zákona v súvislosti s poskytovaním úveru nebankovými subjektmi, z ktorého vyberám, s úpravou citácií právnych predpisov ku dňu 09. 07. 2015, ktoré však nemá vplyv na aktuálnosť jeho záverov:

1. Ak veriteľ poskytne spotrebiteľovi spotrebiteľský úver bez toho, aby pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo jej zmenou posúdil schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver podľa osobitného zákona (zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), nemožno neschopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver riadne a včas kvalifikovať ako trestný čin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona.
2. Ak veriteľ požaduje odplatu za poskytnutie úveru, ktorá je v rozpore so zákonom, orgány činné v trestnom konaní tieto finančné prostriedky nezahrnú do škody (a jej výšky) ako následku trestného činu úverového podvodu podľa § 222

Trestného zákona.

Trestného činu (prečinu) úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí ten, kto vyláka od iného úver alebo zabezpečenie úveru tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru alebo na splácanie úveru, a tak mu spôsobí malú škodu.

Úver sa poskytuje na základe zmluvy o úvere (§ 497 až 507 Obchodného zákonníka) a zmluvy o spotrebiteľskom úvere (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“).

Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

Podľa § 1 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi. Spotrebiteľský úver podľa tohto zákona nemožno poskytnúť finančnými prostriedkami v hotovosti.

V ustanovení § 1 ods. 3 zákona o spotrebiteľských úveroch je negatívne vymedzenie, t. j. čo spotrebiteľským úverom nie je.

Podľa § 2 zákona o spotrebiteľských úveroch na účely tohto zákona sa rozumie:

a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania,

b) veriteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti,

c) iným veriteľom právnická osoba, ktorá v rámci svojho podnikania ponúka alebo poskytuje úvery alebo pôžičky, ktoré spĺňajú aspoň jednu z podmienok uvedených v § 1 ods. 3 písm. c), f) a l), pričom tieto úvery alebo pôžičky nespĺňajú žiadnu z podmienok uvedených v § 1 ods. 3 písm. a), b), d), e), g) až k) a m) až r); za iného veriteľa sa nepovažuje banka, pobočka zahraničnej banky a finančná inštitúcia podľa osobitného predpisu, 6) ktorá má povolenie na činnosť udelené Národnou bankou Slovenska,

d) zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom,

(...)

Z právneho hľadiska možno podvod v akejkoľvek forme ako spoločenský jav považovať za priestupok postihuteľný v priestupkovom konaní alebo za trestný čin stíhaný v rámci trestného konania alebo za tzv. civilný delikt, v dôsledku ktorého dotknutej osobe vznikajú rôzne práva, napríklad právo požadovať náhradu škody.

Osobitne v prípadoch nebankových obchodných spoločností poskytujúcich úvery a pôžičky (ďalej len „poskytovateľ úveru“) je nevyhnutné skúmať aj okolnosti a príčiny vzniku škody na ich majetku v dôsledku porušenia základných povinností ich zamestnancami vyplývajúcich zo zákona (Zákonník práce) alebo zo zmluvy (napríklad pracovnej zmluvy), najmä povinnosť preskúmať pravdivosť údajov prezentovaných účastníkom právneho vzťahu v návrhu (žiadosti) o uzatvorenie úverovej zmluvy.

Podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

Podľa § 7 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom (napríklad § 92a zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Aj zo samotného znenia zmluvných (úverových) podmienok niektorých veriteľov vyplýva, že klient, ak je o to požiadaný, je povinný predložiť spoločnosti (veriteľovi), respektíve splnomocneným osobám dokumenty, ktoré vierohodne potvrdzujú pravdivosť údajov uvedených v návrhu na uzatvorenie zmluvy, respektíve klient udeľuje veriteľovi súhlas k overovaniu pravdivosti týchto údajov a k osvedčeniu finančnej situácie klienta, a to i u tretích osôb (...). Niektoré úverové podmienky spoločností poskytujúcich úvery umožňujú vyhotovovať so súhlasom klienta kópie dokladov totožnosti klienta a iných jeho dokladov, ktoré veriteľovi predložil, vrátane pracovnej zmluvy, výplatných pásov a potvrdenia o výške príjmu.

Preverenie tvrdení uvádzaných žiadateľmi o úver týkajúcich sa zamestnávateľa, výkonu inej zárobkovej činnosti a čistého mesačného príjmu nepredstavuje neobvyklé úsilie zo strany poskytovateľa úveru, pri vynaložení ktorého by sa mohol vyhnúť neistému obchodu a v konečnom dôsledku i finančnej strate.

Na preverenie údajov uvádzaných žiadateľom o úver poskytovateľ úveru často nevyvalozí ani minimálne úsilie napriek tomu, že jeho úverové podmienky mu takýto postup umožňujú. Poskytovatelia úverov spravidla neoverujú ani vierohodnosť a pravdivosť telefonického kontaktu na (údajného) zamestnávateľa žiadateľa o úver, ktorý im žiadateľ poskytol a ktorý by bolo možné bez ťažkostí overiť bezprostredne pred schválením a uzatvorením zmluvy o úvere.

Poskytovatelia úverov nepreverujú ani to, či v obchodnom registri príslušného súdu je zapísaná právnická osoba, ktorá mala ako zamestnávateľ potvrdenie vystaviť. Inak by zistili, že ide o fiktívnu (vymyslenú) obchodnú spoločnosť, ktorá v obchodnom registri nie je zapísaná, respektíve už niekoľko rokov nevykonáva podnikateľskú činnosť.

„Obyčajné klamstvo“ zo strany dlžníka pri uzatváraní zmluvy nie je možné generalizovane považovať za „uvádzanie do omylu“ (veriteľa) vtedy, keď tvrdenie konkrétnej osoby (žiadateľa o úver) podlieha preskúmvaniu a keď okrem Iživého tvrdenia nebolo takou osobou urobené nič, čím by sa preskúmvanie tvrdenia sťažilo. Ak má osoba vykonávajúca majetkovú dispozíciu (v danom prípade obchodná spoločnosť ako veriteľ – poskytovateľ úveru) možnosť preskúmať tvrdenia iných osôb, a to prostriedkami bežne dostupnými a bežne použiteľnými (navyše niekedy upravenými v zmluvných podmienkach poskytovateľa úveru), nie je možné len samotné uvedenie nepravdy bez ďalšieho považovať za „uvádzanie do omylu“ ako znak objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona, respektíve trestného činu úverového podvodu podľa § 222 Trestného zákona (špeciálny trestný čin vo vzťahu k trestnému činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona).

Uvedený záver vyplýva aj z rozhodovacej činnosti súdov, podľa ktorej nedodržanie obvyklej miery opatrnosti účastníkom súkromno-právneho vzťahu vylučuje záver o existencii zákonných znakov trestného činu.

* * * * *

Viazaný vyššie citovanými právnymi názormi musím konštatovať, že skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie vedie, jednoznačne nevykazuje znaky prečinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona, ale treba skúmať podozrenie z prečinu podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona a takto som aj predmetnú vec posudzoval. Ide teda o právnú kvalifikáciu trestného činu, pri ktorej zákonodarca ustanovil maximálnu sadzbu trestu odňatia slobody na dva roky, bez určenia dolnej hranice, pričom v prípade prejednávania veci na hlavnom pojednávaní by súd musel znižovať hornú hranicu trestnej sadzby o jednu tretinu na 16 mesiacov, s ohľadom na prevahu poľahčujúcich okolností. Je totiž zrejmé, že dôkazná situácia priniesla skutkový stav, ktorý zodpovedá bodu 1. citovaného stanoviska.

Ďalej poukazujem na skutočnosť, že z obsahu zmluvy o úver vyplýva aj rozpor s dobrými mravmi vo veci výšky požadovanej odplaty za poskytnuté peňažné prostriedky, preto v zmysle bodu 2. predmetného usmernenia považujem za jedinú škodu relevantnú na účely trestného konania, sumu 1.000,- Eur, ktoré boli žiadateľke poskytnuté.

Vzhľadom na skutočnosť, že si poškodený vôbec neoveroval solventnosť a osobné pomery osoby, ktorá pred ním vystupovala ako úverový dlžník, možno konštatovať, že takéto naivné a ľahko odhaliteľné klamstvo sa nedá v skutočnosti považovať za kvalifikované uvedenie do omylu. Možno usúdiť, že poškodenému bolo úplne ľahostajné, či sú údaje od osoby, ktorej poskytoval úver, vôbec pravdivé, je zrejmé, že by ho poskytol v podstate komukoľvek na základe akýchkoľvek vymyslených skutočností.

Dospel som k záveru, že skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie vedie sa stal,

podozrenie naďalej smeruje proti XXXXX XXXXX, nie je trestným činom, pre absenciu jedného zo základných prvkov objektívnej stránky, v danom prípade uvedenia do omylu tak, ako to má na mysli ustanovenie § 221 ods. 1 Trestného zákona.

Ďalej považujem za potrebné uviesť, že aj v prípade, ak by boli naplnené formálne znaky skutkovej podstaty dotknutého trestného činu, bolo by potrebné, ako pri každom prečine, skúmať, či dosahuje zákonom požadovanú mieru závažnosti.

Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona, nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a, je jeho závažnosť nepatrná.

Už zo znenia vyššie citovaného ustanovenia Trestného zákona je zrejmé, že stupeň závažnosti skutku nemožno exaktne vyjadriť v konkrétnych jednotkách. Zákon však uvádza taxatívny výpočet skutočností, ktoré majú na závažnosť prečinu vplyv a ktoré sú orgány činné v trestnom konaní a súd povinné vyhodnocovať pri svojom rozhodovaní o skutkoch, javiacich sa ako prečin. Ide o spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a.

V prvom rade poukazujem na to, že v právnom štáte by nemali prostriedky trestnej represie slúžiť k uspokojovaniu subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, ak nie sú vedľa toho celkom nespochybniteľne zistené všetky predpoklady vzniku trestnoprávnej zodpovednosti. Pri aplikácii jednotlivých ustanovení a inštitútov trestného práva treba zvažovať aj princíp trestnoprávnej represie ako posledného prostriedku – „ultima ratio“ iba tam, kde iné prostriedky ochrany práv fyzických a právnických osôb sú vyčerpané, neúčinné alebo nevhodné. Súdna prax po určitých protichodných tendenciách napokon ustálila, že princíp „ultima ratio“ síce nie je sám osebe dôvodom na upustenie od trestnej represie, s poukazom na formálny charakter zločinov a obzvlášť závažných zločinov, no pri prečinoch má význam pri skúmaní závažnosti skutku z hľadiska § 10 ods. 2 Trestného zákona.

L'ahostajnosť poškodeného pri uzatváraní zmluvy a poskytovaní jeho peňazí možno považovať za typický príklad absencie v primeranej opatrnosti, ktorá sa od účastníkov občiansko-právnych vzťahov štandardne vyžaduje. Tento prístup je jeden z najbežnejších dôvodov, pre ktoré sa v súdnej praxi ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona uplatňuje. Je preto nepochybné, že aj toto ustanovenie predstavuje neodstrániteľnú prekážku toho, aby mohol byť stíhaný skutok posúdený ako trestný čin.

Z úradnej povinnosti som skúmal aj možnosti naplnenia znakov niektorého iného z trestných činov, uvedených v osobitnej časti Trestného zákona, takúto skutočnosť som však nezistil. Neprichádza do úvahy ani posúdenie veci ako priestupku podľa § 50 ods. 1 Zákona o priestupkoch, pretože toto ustanovenie zasa iba odkazuje na označenie trestných činov, ktoré sú pendantmi priestupku proti majetku v trestnom práve.

Podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Bolo preukázané, že konanie XXXXX XXXXX nenapĺňa znaky trestného činu alebo priestupku. Preto som trestné stíhanie obvineného zastavil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorú možno podať orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, do troch pracovných dní od oznámenia uznesenia. Sťažnosť má odkladný účinok. (§ 185 a nasl. Tr. por.)

Mgr. Vladimír Martinovič
prokurátor